

İŞÇİ DAYANIŞMASI

Uluslararası İşçi Dayanışması Derneği Bülteni • 15 Mayıs 2020 • No: 146

İnsanlık Dün de Boyun Eğmedi Bugün de Eğmeyecek!

Eğer diğer grip hastalıklarından pek de farklı olmayan bir salgını, insanlığın başına gelmiş en büyük felaket olarak sunuyorlarsa, ahlâksızlıkta ve yalan söylemekte sınır tanımıyorlarsa, bilelim ki sömürü düzeni ölümcül sorunlarla boğuşuyor. Kapitalizm denen sömürü sistemi, yaşlanmış, içten içe çürümüş ve tarihsel miadını doldurmuştur.

“Hiçbir şey eskisi gibi olmayacak!” Bu ifade, sabah akşam sermaye medyasında tekrarlanıyor. Uzman ve bilim insanı kılığında birileri sürekli bu ve benzeri lafları geveleyip duruyor. Koronavirüs ile birlikte dünyanın tümünden değiştiğini; eski kuralların ve toplumsal hayatın geride kaldığını söylüyorlar. Her konuşma bir fikri ifade eder. Peki, kendini pek bilgili sanan bu kişiler kimlerin düşüncelerini dile getiriyor? Sömürücü efendilerin mi, yoksa işçi ve emekçilerin mi? Onlar kapitalist sömürü düzeninin çıkarları adına konuşuyorlar. Bir amentü gibi “hiçbir şey eskisi gibi olmayacak” diyerek toplumu ve emekçileri yeni baskı ve yasak dalgasına, hak gasplarına hazırlıyorlar. Her türlü demokratik hakkın ortadan kaldırıldığı, özgürlüklerin yok edildiği, yeni teknolojiler sayesinde herkesin adım adım izlendiği, dayanışma ve yardımlaşmanın katledildiği, insanların bircilcilik ve bencillik çukuruna itildiği dünya tasvirine, “yeni normal” diyorlar!

Durmaksızın topluma korku enjekte edilmesi, şu anda dünyada olup bitenin asıl nedeninin koronavirüs olmadığını açıklamıyor mu? Eğer diğer grip hastalıklarından pek de farklı olmayan bir salgını, insanlığın başına gelmiş en büyük felaket olarak sunuyorlarsa, ahlâksızlıkta ve yalan söylemekte sınır tanımıyorlarsa, bilelim ki sömürü düzeni ölümcül sorunlarla boğuşuyor. Kapitalizm denen sömürü sistemi, yaşlanmış, içten içe

cürümüş ve tarihsel miadını doldurmuştur. Tarihte, insanın insan tarafından sömürüldüğü, eşitsizlik ve adaletsizlik üzerinde yükselen hiçbir sistem ayakta kalamamıştır, kapitalizm de kalamayacak. Bu sistem bir çıkmaza girerek duvara toslamıştır. Buradan çıkamıyor, çıkamaz. Zira bu sistem insanın, bilim ve teknolojinin bugünkü gelişmişlik düzeyine ters düşüyor. İnsanlık yıllar içinde üretim aletlerini geliştirip ilerletti. Öyle bir noktaya geldik ki birçok sektörde tümüyle robotlarla üretim yapılabilir, açlık ve hastalıkları yeryüzünden silebiliriz. İş saatlerini kısaltabilir ve herkese iş verebiliriz. Bir kısmımız yük hayvanı gibi çalışmak, bir kısmımız da işsizlik ve umutsuzluk girdabında kıvrılmak zorunda kalmaz. Fakat toplumun çoğunluğu için yararlı olan şey, sermaye sınıfı için kârlı değil. Bir tarafta insanlar asgari ihtiyaçlarını karşılayamazken, öte tarafta pazarlar dolup taşıyor. Böyle bir sistem nasıl ayakta kalabilir, insanlığa ne verebilir?

Bir düşünelim, **koronavirüs denerek bir korku imparatorluğu yaratılmadan önce dünya nasıldı?** Toplumsal eşitsizlik, adaletsizlik, haksızlık ve zulüm arşa yükseliyordu. Sadece 2150 kişinin toplam serveti, dünya nüfusunun yüzde 70'inin toplam zenginliğinden fazlaydı. Mesela 2018 verilerine göre, uluslararası alışveriş sitesi Amazon'un sahibi Jeff Bezos'un 112 milyar dolarlık serveti, 136 ülkenin bir yıllık toplam gelirinden büyüktü. 2 milyar insan açlık çekiyor, dünya nüfusunun yarıdan fazlası herhangi bir sosyal güvence olmadan, pamuk ipliğine bağlı yaşıyordu. İşsizlikten, yoksulluktan ve emperyalist savaştan dolayı, Ortadoğu'dan Latin Amerika'ya kadar milyonlarca insan göç yollarına düşüyordu. Bu kadar büyük sorunlar yaratan bir sistemde isyan ve ayaklanmalar eksik olabilir mi? Nitekim son 20 yıldır, dünyanın dört tarafında emekçiler ayağa kalkıyordu. Bir ülkede geri çekilen isyan dalgası öteki ülkeye sığıyordu. 2019 yılı boyunca Şili'den İran'a sayısız ülkede emekçiler sömürü düzenine karşı isyan etti; işsizliğe, yoksulluğa ve adaletsizliğe başkaldırdı.

Hani diyorlar ya sermaye düşünürleri, "hiçbir şey eskisi gibi olmayacak" diye. Zaten dünyada zamanın ruhu değişmiş ve egemenler için hiçbir şey eskisi gibi gitmemeye başlamıştı. İşte tam da bu süreçte kapitalizm, tarihinde eşi benzeri olmayan bir krize yuvarlandı. Koronavirüs ile gölgelenen bu kriz beklenmiyor değildi. Çünkü sömürü düzeni 2000 yılı döneminde tarihsel tıkanmışlıkla yüz yüze gelmişti. Biyolojiden hareketle anlatmak istersek; yaşanan, dolaşımdan solunuma kadar birçok alanda ciddi sorunlarla boğuşan, tık nefes hale gelmiş bir insan düşünelim. Özellikle son yirmi yıldır kapitalizm, aynı yaşlı bir insanın solunum sorunlarıyla boğuşması gibi tık nefes haldedir. Her kriz, sistemin durumunu ağırlaştırmaktadır. Nitekim artık tıkanmış ve tık nefes hale gelmiş sistemin bağrındaki yıkıcı güç, 2001'deki krizle kendini dışa vurdu. Fakat 2008'de küresel düzeyde ortaya çıkan kriz dalgası

Tarihte, insanın insan tarafından sömürüldüğü, eşitsizlik ve adaletsizlik üzerinde yükselen hiçbir sistem ayakta kalamamıştır, kapitalizm de kalamayacak.

çok daha derin, büyük ve şiddetliydi. Bir sonraki krizin daha öldürücü olacağına da habercisi... Üstelik sistem akıl sınırlarını zorlayan bir kredi ve borsa balonu yaratmıştı ve zincir her an kopabilirdi. İşte bu yüzden, daha 2020'ye girmeden, bizzat sermayenin uluslararası sözcüleri "ekonomik fırtına" üzerine konuşup duruyorlardı. Ve sonunda beklenen olduğunda; ani, şiddetli ve kontrol edilemez bir ekonomik çöküşün önünü kesmek için ekonomiyi yoğun bakıma aldılar.

Ekonomiyle birlikte toplumsal yaşamı da dondurdu. Eğer bir korku tiranlığı yaratılmasaydı, kriz yüzünden işten atılan on milyonlarca işçi sokaklara dökülür, yeri göğü inletir ve isyan dalgası tüm dünyayı sarardı. Fakat koronavirüs diyerek şişirdikleri korku canavarlarını kullanarak milyarlarca insanı evlerine kapattılar, birçok ülkede sürüp giden isyanı bitirdiler. Bu sayede sadece ABD'de 36 milyon işçiyi rahatlıkla işten atabildiler. Peki, aldatılan ve korkutulan milyonların haksızlığa ve zulme sessiz kalması sağlanırken ne oldu? Forbes Dergisi'ne göre, dünyanın en zengin 25 kişisi, son iki ayda servetlerine toplam 255 milyar dolar ekledi. Böylece bu 25 kişinin toplam serveti 1,5 trilyon dolara ulaştı.

ILO, kriz yüzünden 200 milyon işçinin işten atılacağını, 500 milyon insanın ise aşırı yoksullaşarak açlık sınırına itileceğini açıkladı. Yani koronavirüs ile gizlenen kriz öncesine göre dünyadaki işsizlik, eşitsizlik, yoksulluk çok daha fazla artmış durumda. İşte bu yüzden zamanı korkuya boğup insanları düşünemez hale getirmek, iradelerini ellerinden almak ve bir sürü gibi yönetmek istiyorlar. "Hiçbir şey eskisi gibi olmayacak" diyerek felaket tellallığı yapıyor, kapkaranlık bir dünya tablosu çiziyorlar. Bilimkurgu filmlerine konu olmuştur: Yapılan sözde bilimsel çalışmaların ardında, aslında zalimlerin ölümsüzlük arayışı vardır. Kapitalizmin bugünkü durumu, ölümün kıyısına gelmiş, zalim ve kötülük saçan bir bunağın çocuk kanyla yaşamını uzatma çabasına benziyor.

Ancak tarih şahittir, başaramayacaklar! Korkuyla, teknolojik yeniliklerle, baskı ve yasaklarla işçi sınıfını sindiremeyecekler! İnsanlık, geçmişten geleceğe tüm zorlu dönemleri aşmış bugüne geldi. Kimi zaman gittiği noktadan gerilere savruldu ama düştüğü yerden kalkıp ilerlemesini bildi. Hiçbir dönemin sömürücü egemenleri, saltanatlarını ilelebet sürdüremedi. İnsanlık kapitalizmden kurtulacak ve binlerce yıldır geliştirdiği üretici güçleri kullanarak **sınıfsız ve sömürsüz bir toplum** yaratmayı başaracak. İnsanlığa bu yolda örgütlü işçi sınıfı önderlik edecektir. Çünkü tüm üretimi gerçekleştiren, hayat pınarlarını sulayan işçilerin emeğidir. İşçi sınıfı tarih denen sahneye defalarca fırlamış ve sömürü düzenini yıkmak için destansı mücadeleler vermiştir. Yine verecektir. İnsanlık büyük bir değişimin eşliğinde durmaktadır. Doğrudur, hiçbir şey eskisi gibi olmayacak! İnsanlık kapitalist sömürücülere boyun eğmeyecek! ■

Senin Fikrin, Gerçekte Kimin Fikri?

Sınıfımızın büyük düşünürlerinden biri, vakti zamanında “egemen sınıfın düşünceleri, her çağda, toplumun egemen düşüncelerini oluşturur” demişti. Toplum ezen ile ezilen, sömüren ile sömürülen olarak sınıflara bölündüğünden beri egemenler, kendi fikirlerini topluma bir şekilde kabul ettirmeyi başardılar. Baskı yaptılar ama çoğu zaman sinsi araçlar kullandılar. Bugün ana medyadan sosyal medyaya kadar düzene hizmet eden çeşit çeşit araca sahipler. O denli ki egemenlerin çıkarları için üretilen fikirler; insanlar tarafından “bana göre” yahut “benim fikrim şu” diye başlayan cümlelerle hararetle savunulabiliyor! Ellerindeki araçlarla gerçeklere takla attıran egemenler, en kuyruklu yalanı dahi topluma saf gerçekmiş gibi sunabiliyor.

Şimdi biraz tarihe uzanalım ve bilenlerin hafızasını tazeleyecek, bilmeyenleri ise hayrete düşürecek birkaç örnekten bahsedelim. Bundan yaklaşık 400 yıl önce, döneme, dini ve siyasi bir otorite olan Kilise'nin karanlık gölgesi çökmüştü. Dönemin sömürücü efendileri olan soylular, aristokratlar ve ruhban sınıfı yani din adamları; kendi çıkarlarına göre üretilen fikirleri İncil'e dayandırıyor, emekçi kitlelere öyle sunuyorlardı. Dönemin yönetici elitlerine göre dünya, evrenin merkezindeydi ve kati suretle dönmüyordu! Bugünün insanlarına oldukça saçma, belki de komik gelen bu fikir; 1400 yıl boyunca pekâlâ resmi görüş olarak varlığını korumuştur. Kilisenin otoritesini sorgulamak suçtu, dahası gerçekleri ortaya çıkaracak bilgi ve donanımdan yoksun emekçiler kandırılmıştı.

Polonyalı bilim insanı **Kopernik** ilk kez dünyanın günde bir kez kendi eksenini etrafında, yılda bir kez de güneşin etrafında döndüğünü söyledi. Kilise'nin bütün öğretilerini altüst eden bu yaklaşımı, ünlü astronom ve matematikçi **Galilei** de destekledi. Kutsal Engizisyon mahkemelerinin idam tehditleri dahi dünyanın dönmediğini kabul ettirememişti Galilei'ye... Çünkü diyordu O, “dünyanın dönmediğini kabul etmemi istiyorsunuz ama her şeye rağmen dünya dönüyor!” Kıyamet kopmuş, hâkim düşünceye karşı çıkan Galilei cezalandırılmıştı. Tarihte gerçekleri inatla söyleyerek hâkim düşünceye karşı çıktığı için bedel ödeyen tek insan Galilei değil kuşkusuz. Mesela Ignaz Semmelweis'in hikâyesi de bir o kadar şaşırtıcı

ve öğreticidir, üstelik konu el yıkamadır!

1850'lerde hastalıkların nedeni pis kokulu havalara bağlanıyordu. Hatta yaralardaki iltihaplar iyileşme belirtisi olarak kabul görüyordu. Viyana'da bir kadın doğum doktoru olarak çalışan **Semmelweis** otoriteye boyun eğmedi ve çeşitli deneyler, gözlemler yaptı. Çalışmalarında enfeksiyonların bulaşma nedeniyle ortaya çıkabileceği ihtimali üzerinde durdu. Önlem olarak meslektaşlarına, doğuma girmeden önce ellerini klorlu suyla yıkamalarını tavsiye etti.

Bugün kime sorsak “e herhalde öyle olmalı” şeklinde cevap alacağımız bu öneriye bilim otoriteleri; “Bu adam deli olmalı! Üstümüzde küçük canlıların yaşadığını iddia edecek denli saçmıyor” diye karşılık verdi. Evet! Mikropların varlığı dönemin yönetici sınıfıyla iç içe geçmiş bilim otoriteleri tarafından henüz kabul edilmemişti. Semmelweis'e yönelik muazzam bir yıpratma kampanyası düzenleyen bilim otoriteleri, onunla dalga geçtiler. Yerleşik hâkim düşünce, Semmelweis'in önerisini dışlayıp daha fazla insanın ölümüne neden olurken, o sadece el yıkayarak yüzlerce loğusa kadının hayatını kurtardı. Sadece bir bilim insanı olarak değil, insanlığa 1848 ayaklanmalarında sosyalizm saflarında mücadele ederek de hizmet eden Semmelweis'e ne mi oldu? Tüm bu çabaları nedeniyle işten atıldı, dışlandı.

Tarihin dramatik bir ironisidir ki bugün aynı bilim otoriteleri, topluma “sık sık ellerinizi yıkayın” diyor. Egemen sınıf işine ne geliyorsa onu yapar, onu söyler, ona inandırır! **Geçmişte insanları dünyanın dönmediğine yahut mikropların olmadığına inandıranlar, bugün insanlığın son derece ölümcül bir salgınla karşı karşıya olduğunu söylüyor.** Çünkü bugün işlerine bu geliyor! Dayanışma, kenetlenme gibi değerler dinamitlenirken, insanlar yalnızlaştırılıyor ve eve kapatılıyor. Can derdine düşürülen emekçi kitlelerin üzerine ekonomik krizin acı sonuçları yıkılıyor. İnsanlık dışı sömürü düzenlerini aklamak için her türlü yol ve yöntemi kullanıyorlar. Kendi çıkarlarının ifadesi olan fikirleri emekçilere şırınga ediyorlar. Onlar kendi sınıf geleneklerine yakışanı yapıyor, biz de kendimize yakışanı yapalım! Egemenlerin yalanlarına kanmayalım, kendi sınıfımızın fikirlerini kuşanalım. Gerçekleri dile getirmekten ve mücadele etmekten asla vazgeçmeyelim! ■

TRUMAN Show: Bir Kurgu Filminin Gösterdiği Gerçekler

Bazen bir film bize yaşadığımız hayatı sorgulatabilir, gerçekleri gösterebilir. İşte Truman Show böyle film-lerden biridir.

Filme göre “Truman Show” tüm dünyada canlı olarak yayınlanan bir şov programıdır. Truman adlı genç adamın yaşadığı kasaba aslında devasa bir stüdyodur, içinde yaşayan herkes oyuncudur. Bu durumun farkında olmayan ve yaşadığı hayatı gerçek zanneden tek bir kişi vardır; Truman... Doğar doğmaz programın “yıldızı” olarak seçilmiştir. Binlerce kamera arasında yaşayan Truman, bu sahte dünyanın içinde her şeyden habersiz büyür, okula gider, çalışmaya başlar ve evlenir. Show’un devam edebilmesi için Truman’ın hiçbir şeyi anlamaması, sorgulamaması gerekmektedir. Bu nedenle sadece Truman için basılan gazeteler, yapılan radyo ve televizyon programları, reklamlar, her şey algısını yönetmek için kullanılır.

Gel gelelim, günün birinde yönetmenin olmasını istemediği şey olur ve Truman’da uzaklara gitme isteği uyanır. Yalan değirmenleri daha hızla işlemeye başlar. Ama Truman karardır. Önce uçak bileti almak için seyahat acentesine gider. Acentenin içindeki her şey onu vazgeçirmek üzerine kurgulanmıştır. Örneğin duvarda sözde sigorta şirketine ait iki afiş göze çarpar. Birincisinde seyahatte yolcuları bekleyen tehlikeler yazılıdır: Teröristler, hastalıklar, vahşi hayvanlar, sokak çeteleri... İkincisi ise üzerine yıldırım düşen bir uçak resmidir. Resmin üzerinde “Sizin başınıza da gelebilir” yazılıdır. Yine de bilet almak istediğini söyleyen Truman, boş yer yok denilerek geri çevrilir. Bunun üzerine otobüsle Şikago’ya gitmeye karar verir ama bindiği otobüs arızalanır! Etrafındaki her şeyin onu bu isteğinden vazgeçirmekle ilgili olduğunu sezen Truman, yaşamında ilk kez sorgulamaya girişir. Etrafına çok daha dikkatli bakmaya, gözlemlenmeye ve aslında hep olan ama daha önce hiç dikkat etmediği tuhaflikleri görmeye başlar. Gözündeki perde aralanmaya başlamıştır. Gerçekte neler olduğunu öğrenme çabası etrafındakilerle karşı karşıya getirir Truman’ı. Şimdi bütün oyuncular onu akıl sağlığıyla ilgili bir sorun olduğuna, sinir krizi geçirdiğine inandırmak için harekete geçirilmiştir.

Yönetmenin bütün çabalarına rağmen Truman gerçeklerin farkına varmıştır ve ne olursa olsun bu sözde kasabadan çıkmaya karardır. Bir gece gizlice tekneyle

denize açılır. Daha doğrusu deniz zannettiği şeye... Çünkü aslında deniz de yapaydır. Ama Truman henüz bunu fark etmemiştir. Ta ki teknesi stüdyonun bittiği yere, yani gökyüzü zannettiği duvarlara çarpana kadar... İşte o an Truman aslında bir hapisanede yaşadığını anlar. Artık ne olursa olsun buradan çıkmalıdır. Tüm engellemelere ve yönetmenin “sen buraya aitsin, buradan çıkamazsın” demesine rağmen o gerçek dünyaya, özgürlüğe açılan kapıdan çıkmayı başarır. Beş bin gizli kameranın yerleştirildiği sözde kasaba görüntüsü verilmiş sette 30 yılını geçiren Truman, kendisini engellemeye çalışan yönetmene “ama beynime kamera koyamadın” der. Evet, bütün hayatı çevrelenmiş, her adımı takip edilmiş, algıları yönetilmiştir ama gerçekten de beyni tam anlamıyla zapt edilememiş, sorgulaması, düşünmesi, harekete geçmesi engellenememiştir.

Şimdi, filmde çıkalım ve kendi gerçekliğimize geri dönelim. Şu anda dünyamız, Truman’ın yönetmence kurgulanmış dünyasından çok mu farklı? Filmdeki yönetmen bugün bizi yöneten egemenleri, Truman ise biz emekçileri temsil etmiyor mu? Her şey egemenlerin düzeni sürsün diye yapılıyor. Televizyonlar, gazeteler onların çıkarlarına göre haber yapıyor. Yaşadıklarımıza bir bakalım: Egemenler koronavirüsü her gün televizyonlardan, gazetelerden yapılan haberlerle beynimize işlediler. Bu virüsün çok tehlikeli olduğu yalanına inandırmayı başardılar. Bizi paniğe sürüklediler ve aynı anda haklarımıza saldırdılar, milyonları işten attılar.

Hayatın her alanındaki tercihlerimizin ve düşüncelerimizin bize ait olduğunu zannediyoruz ama aslında algılarımız yönetiliyor, farkında değiliz. Çünkü içine doğduğumuz sistemin kurallarına göre büyütüldük. Bu kuralları sorgulayanlar “terörist” olmakla bile damgalanıyor. Truman’ın neden yıllarca yaşadıklarını sorgulamadığının sorulması üzerine, yönetmen şöyle cevap veriyor: “İnsanoğlu kendisine sunulan dünyanın gerçekliğini kabul eder.” Bu cevap her şeye kadir olduklarını düşünen kibirli egemenlerin zihniyetini yansıtıyor aslında. Egemenler, sömürü düzenini ayakta tutmak için her şeyi yapabilirler ama gerçekleri ilelebet saklayamazlar; içimizdeki öfkeyi, özlemi bastıramazlar, zihinlerimizi esir alamazlar. Yeter ki düşünelim, sorgulayalım ve harekete geçelim. ■

Atmacanın Cesareti mi, Tavuğun Korkusu mu?

Güçlü yapıları ve kancalı gagalarıyla, kavisli pençeleriyle kuşlar âleminin ürkütücü türlerindedir atmacalar. Korku salması heybetinden değildir, en irisi yalnızca 350 gramdır. Gelişmiş manevra yeteneğine sahip atmacalar, boylarına bakmadan kendisinden iri canlıları bile kolaylıkla alt edebilir. Mesela tavuklar onlar için kolay lokmadır. Peki, ortalama 2-3 kilo ağırlığa sahip bir tavuk, nasıl olur da kendisinden kat kat küçük bir kuşa yem olabilir? Atmacalar zeki kuşlardır ancak bu tuhaflık tek başına zeki olmalarıyla açıklanamaz. Kanatlı hayvanlara özgü içgüdüleriyle davranan tavuklar, atmacanın pençesine düştüğü an dehşetli bir korkuya kapılır ve olanca gücüyle kanat çırpmaya başlar. Korkusuna esir olan tavuğun bu hareketi, onun kolayca havalanmasına, avcının fazla güç harcamadan avını istediği yere taşımaya yardımcı olur. Tavuk aslında kendi ölümüne kanat çırparken atmaca az sonra midесinin yaşayacağı ziyafeti düşünerek zevkten dört köşe olur. Oldukça hazin bir sonuç çıkar ortaya; tavuğu atmacaya yem yapan şey, avcının zekâsı değil av olanın korkusu olmuştur.

Canlılara has bir özellik olan korku mekanizması, tehlikelere karşı canlının kendini koruma gayretiyle verdiği içgüdüsel tepkilerin toplamıdır. Ancak bu mekanizma aşırı veya aksak işlediğinde canlı kendisini düşmanın elinde bir yem olarak bulabilir. Korkusuna esir olunca düşmanına yem olan tavuğun içine düştüğü bu hazin son, insanlar âlemi için de ders niteliğindedir. İnsan türü, bir tavuktan farklı olarak yalnızca içgüdüsel olarak değil, aynı zamanda bilinçli ve örgütlü davranışlarla da hareket eden bir canlıdır. Bilinci devre dışı bırakıldığında ise insan, maalesef korkak bir tavuktan beter hale düşebilir.

Korkusunun esiri olan insanda bireysel korunma içgüdüğü baskın gelir, sosyal bir canlı olduğunu unutarak kendisini izole eder ve kendi elleriyle sosyal ölümünü çağırır. Korku halinin yarattığı akıl tutulmasıyla, doğanın insan türüne bahşettiği bir gücü, örgütlü hareket etmekten doğan gücünü unuttur. Böylece kendi gerçekliğine de sırtını döner. Örgütsüzlüğün girdabındaki toplumlar, yaratılan korku atmosferinin tozu dumanı içinde avcısının yani kapitalizmin pençesine düştüğü an ne olur? Toplum-

sal olma bilincini iyiden iyiye yitirir, bireyselleşir ve tıpkı tavuk gibi düşmanın işini kolaylaştırarak kendi sonuna doğru kanat çıkar.

Korku duygusu, içinden geçtiğimiz bugünkü olağanüstü süreçte insanlığın en fazla hissettiği duygu oldu. Egemenler, korkunç bir salgın tehlikesi olduğu yanılığına ve korkuya düşen insanların akıl ve bilinçle değil bireysel içgüdüleriyle hareket edeceklerini biliyorlar. Bu nedenle, ekonomik çöküşün üzerini kapatmak için korku duygusunu yoğun olarak işçi ve emekçilere enjekte ettiler, etmeye de devam ediyorlar. Koronavirüs üzerinden sağladıkları olağanüstü durumun zirve yaptığı bugünlerde, “evde kal” çağrılarının eşliğinde emekçilerin etraflarına çekilen korku duvarı sağlamlaştırılmaya çalışılıyor. Dayanışma ve yardımlaşma düşüncesine karşı yalıtımlı, her türlü bireyselliğe geçişken olan bu duvarlar, dış dünyanın tehlikesinden koruyor mu? Hayır!

Egemenler, koronavirüsü kullanarak işçi sınıfının bilincini felç etmek istiyor. Bu arada ise işten atmalarla, ücretsiz izinlerle, işçilerin ceplerinden kesilen paralarla oluşturulan fonların yağmalanmasıyla başlayan saldırılara her gün bir yenisi ekleniyor. Esas tehlikeli virüsün kapitalizm virüsü olduğunu göremeyen örgütsüz insanlar, maalesef saldırıların gönüllü savunucusu konumuna düşebiliyorlar. Tavuğun atmacanın saldırısı karşısında kanat çırpışı ne ise, egemenlerin ağızından dökülenlere inanmak da aynı anlama geliyor. Elbette tavuk ve atmaca örneğini vermemizin amacı, korkunun canlıları ne denli esir aldığını göstermek içindir. Fakat işçiler örgütlenerek korkularını yenebilirler. Diğer taraftan, işini kaybeden ve açlığa itilen emekçilerin öfkesini hiçbir korku dizginleyemez. İşte tam da bu noktada tavuk atmaca örneği son bulur! Emekçiler, korku tünelinin karanlığından kurtulup saldırıların yaşamlarını derinden sarsmaya başladığını gördükçe muazzam bir tepki doğacaktır. O zaman esas korkuya kapılan sömürücüler olacaktır. Kapitalist sistemin efendileri ne yaparlarsa yapsınlar, gerçeklerin gün yüzüne çıkmasını engelleyemezler. İşte o zaman, onların hâkim kılmak istediği “korku çağı” da son bulmuş olacak! ■

Hadrian Duvarı Tanıktır, Ne İmparatorluklar Çöktü!

Roma, kudretli “sınırsız” imparatorluk! Kuzey Britanya’dan Cezayir’e, Galya’dan Kudüs’e, Ren’den Nil’e uçsuz bucaksız topraklarda yükselen güç! Fetihden fethetme koşan lejyoner ve imparatorların Roma’ya taşıdığı ganimetler: Köleler, hayvanlar, madenler ve el konulan, yağmalanan daha pek çok zenginlik... Fethedilen toprakların zenginlikleri mesela; Güney İspanya’nın gümüş madenleri, devasa zeytinliklerinden elde edilen küp küp zeytinyağları hep Roma’ya akıyordu.

Fetihler, “barış götürme” olarak propaganda ediliyor, yerel halk üzerindeki hâkimiyetin ve gücün sembolü olarak yükseltilecek zafer anıtları ise “barış anıtı” olarak sunuluyordu. Günümüze dek ulaşan koca koca gösterişli saraylar, su kemerleri, tapınaklar, stadyumlar egemen sınıfın sahip olduğu baş döndürücü zenginliğin ve ihtişamın kanıtlarını sunuyor. Bu muazzam zenginlik, egemen sınıfın kibirini besleyip büyütüyordu. Kibir ve şımarıklık yozlaşma ve çürümeyi de beraberinde getiriyor, imparatorlar saraylarının bahçesine genelev kurduklar kadar ileri gidiyorlardı. Lüksün, gösterişin, debdebenin sonu yoktu: Ziyafetlerde bülbül dilinden deve kuşu beynine neler yoktu ki... Gladyatörler vahşi hayvanlar gibi dövüştürülüyor, kan gövdeyi götürüyor ve egemenler kendilerinden geçiyorlardı.

Yeryüzünün en büyük gücüydü Roma ve egemenler bu gücü sonsuza kadar ellerinde tutacaklarını sanıyorlardı. İmparatorluğun artık nihai sınırlara ulaştığını düşünen İmparator Hadrian, Britanya’yı ziyareti sırasında Kuzey’deki uç sınırın duvarla çevrilmesini emretti. Böylece kısa sürede Kuzey İngiltere’yi bir denizden ötekine kavuşturan, milyonlarca taşın kilometrelerce uzunlukta Hadrian duvarı inşa edildi. Bu heybetli surun önüne ve arkasına derin hendekler kazıldı, yontulmuş kütüklerden tuzaklar kuruldu. Üzerindeki kaleler, gözetleme kuleleri, 5 metreye varan yüksekliğiyle, tepelere kondukları korkunç bir ejderhayı andırıyordu surlar. Bu sayede göçler engellenecek, geçit bölgelerinden giriş çıkış yapan tüccarlar vergiye tâbi tutulacaktı. Düzen ve gücün sembolü olarak yükselen surlarla Roma’nın işgali altındaki toprakların Romalılaştırılması hızlandırılacaktı. Ayrıca askerlere savaş zamanları dışında yapacak iş lazımdı. Askerler duvarın inşasında çalıştırılarak isyan çıkarmaktan uzak tu-

tuldu. Hadrian, tüm Roma sınırlarını duvarlarla çevirmek istiyordu ama ömrü yetmedi.

Köle emeği üzerinde yükselen Roma’dakine benzer duvarları günümüzün vicdansız egemenleri de inşa ettirmiyorlar mı, üstelik benzer amaçlarla? Mesela ABD Başkanı Trump’ın göçmenlerin geçişini engellemek için Meksika sınırına inşa ettirmeye başladığı kilometrelerce uzunluktaki duvarı düşünelim. Göç sebebiyle ABD’nin her yıl milyarlarca dolar zarara uğradığını, ABD vatandaşlarının işsizlikle karşı karşıya kaldığını ileri süren Trump, seçimlerde Meksika sınırına duvar çekmeyi vaat etmişti. Göreve gelir gelmez de kolları sıvadı. Trump’ın göçmen karşıtı politikasının bir parçası olarak kullandığı duvar, ne yazık ki bugün büyük trajedilere sahne oluyor.

Orta ve güney Amerika ülkelerinden daha iyi bir yaşama kavuşma umutlarıyla göç yollarına düşen binlerce emekçi, Trump’ın 2018’de ilan ettiği “göçmenlere sıfır hoşgörü” politikası nedeniyle acımasız uygulamalara maruz kalıyor. Meksika sınırından kaçak yollarla geçmeye çalışan göçmenler gözaltına alınıyor. Göçmenler, iki yaşın altındaki çocuklarından bile ayrı, günlerce kalabalık hücrelerde, yeterli yiyecek ve temiz su dahi verilmeden tutuluyor. Meksika ile ABD’yi ayıran Rio Bravo nehri üzerinden geçmeye çalışanlar akıntıya kapılıp yaşamlarını kaybediyor. Göçmenlerin nehir kıyısına vurmuş cansız bedenleri kimi zaman bir fotoğraf karesi olarak medyaya yansıyor...

Egemenler; yaşlanmış, tıkanmış ve çürümüş olan kapitalist sömürü düzenini ayakta tutmaya çalışıyorlar. Artan işsizliğin sebebi olarak göçmenleri gösterip hedef şaşırtıyorlar. Lakin işsizliğin de, sefaletin de gerçek sorumlusu kapitalist düzendir. Yerlisiyle göçmeniyle tüm emekçiler bu gerçeği bir gün mutlaka göreceklerdir. Örgütlenen ve harekete geçen işçi ve emekçiler, sömürü düzenini yeryüzünden silip atacaktırlar. İşte o zaman, egemenlerin inşa ettikleri zulüm duvarları gelecek kuşaklara bir kötülük örneği olarak aktarılacaktır. Tarihin sayfaları çöken sömürü imparatorluklarıyla doludur. Zaman içerisinde Britanya’nın yeşil tepelerinde uzanan Hadrian duvarından sisli İskoçya’yı izleyen kalmadı. O ihtişamlı, acımasız, güçlü Roma İmparatorluğu nasıl tarihin sayfalarına karıştıysa, kapitalist sömürü düzeni de öyle yok olup gidecektir! ■

Bir Yanımız Uzay Çağı, Bir Yanımız Kolonyaya!

Zaman ilerliyor, bilim ve teknoloji gelişiyor. İnsanlık uzayın derinliklerinde yeni gezegenler keşfediyor. Bir tuşla dünyanın başka ucuna kitaplar dolusu bilgi gönderiyor, kilometrelerce ötedeki biriyle görüntülü konuşabiliyor. Makineleşmenin geldiği ileri düzey sayesinde envai çeşit yiyecek, giyecek, elektronik eşya ürün üretilebilmek artık çok daha kolay ve hızlı! “Uzay Çağı” deniliyor, “Yapay Zekâ Çağı” deniliyor ama gelin görün ki bunca gelişmişlik içerisinde virüse karşı önerdikleri sihirli formül su, sabun, kolonya! Korkutma aracına dönüştürülen Covid-19 hastalığı, bunca gelişen bilim ve teknolojinin kime hizmet ettiğini, kapitalizmin insanlık için nasıl bir saçmalık noktasına vardığını bir kez daha gözler önüne seriyor.

İnsan hayatının söz konusu olduğu sağlık alanında on yıllar içinde inanılmaz bir yıkım yaşandı. İnsan değil kâr esas alındığı için devlet hastaneleri küçüldü, verilen hizmet niteliksizleştirildi. Sağlık sistemleri tam anlamıyla çökertildi. Bununla beraber özel hastaneler yaygınlık kazandı. Devletlerin sağlık hizmeti için bütçeden ayırdığı pay yıllar içinde azalırken, emekçilerin cebinden çıkan sağlık harcaması katlanarak arttı. Bu tesadüfen olmadı, egemenler bunu bilinçli olarak tercih ettiler. Sermaye sınıfının bu tercihi işçi sınıfını daha fazla yoksullaştırdı, en basit hastalıklar can almaya başladı. Türkiye’den Amerika’ya, İtalya’dan Almanya’ya durum budur.

Sömürücü egemenler koronavirüs üzerinden emekçileri öyle paniğe sürüklediler ki, basit bir gribal enfeksiyon belirtisi taşıyan, soluğu hastanede alıyor. Öte yandan koronavirüs şüphesiyle hastanelere yığılan insanlara bakılmıyor. Zatürre gibi ölümcül hastalıklara yakalananlar eve gönderiliyor. Çünkü yeterli yatak yok, yeterli sağlık çalışanı yok! Dünyanın pek çok yerinde bakım evlerindeki veya hastanelerdeki yaşlıların ölüme terk edildiğini, hastalar arasında seçim yapıldığını okuyoruz. Çünkü yeterli çözüm cihazı yok, yeterli yoğun bakım ünitesi yok! Sağlık işçilerinden bu süreçte insanüstü performans bekleniyor ama en temel ekipmanlar bile yok! Türkiye dâhil çeşitli ülkelerden sağlık işçilerinin çöp poşetini koruyucu giysi olarak kullanmak zorunda kaldığını görüyoruz. İnsanların beden ve ruh sağlığıyla oyun oynadıklarına şahit oluyo-

ruz. İlaç şirketleri piyasaya sahte koronavirüs testleri ve ilaçlar sürüyor. Bu tablo utanç vericidir. Sağlık sistemlerini kâr hırslarıyla felce uğratanlar insanlığın yüzkarasıdır!

Kafamızı ne yana çevirirsek çevirelim, hangi ülkeye bakarsak bakalım benzer bir tablo görüyoruz. Mesela “rüyalar ülkesi” olarak adlandırılan ABD’de 30 milyon insanın sağlık güvencesi bulunmazken, 50 milyondan fazla işçi ancak kısmi ve yetersiz sağlık sigortası yaptırabiliyor. İtalya, İngiltere, İspanya ve Türkiye’de olduğu gibi, ABD’de de her bin kişiye üç hasta yatağı bile düşmüyor! Yetmezmiş gibi Trump başkan olunca Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezinin bütçesini yüzde 80 oranda kesip, Ulusal Güvenlik Konseyindeki pandemi çalışma grubunu da dağıttı. Onlar için sağlığa kaynak aktarılması gerekmiyor; parası olan yaşar olmayan da ölür!

Muktedirlerin dillerinden düşürmedikleri “insan hayatı kutsaldır” laflarına kanmayalım! Maval okuyorlar, asil dertleri başka. Onların tek kutsalı vardır o da sermayeleri ve kârlarıdır. **Kapitalizmde her şey ama her şey kâr için üretilir.** Bilim ve teknoloji de öyle. Sermaye sahipleri kârlı değilse ne ekmek üretir ne de ilaç... Öte yandan halkları acıya, gözyaşına ve kana boğan silahlar üretmekten geri durmazlar. Çünkü çok kârlıdır. Sağlığa bütçe ayırmayanlar, sağlık sistemlerini çökertenler her sene silaha ve savaşa 2 trilyon dolar harcıyor. Dünya genelinde 500 binden fazla bilim insanı savaş teknolojisini geliştirmek için çalışıyor. Sesten hızlı uçaklar yapılıyor, savaş için! Dünyayı onlarca kez ortadan kaldıracak nükleer bombalar üretiliyor. Laboratuvarlarda tüm insanlığı yok edebilecek biyolojik silahlar geliştiriliyor. Ama bize önerdikleri su ve sabun! Bir düşünelim, kâr uğruna insanlığı yok oluştürecek silahlar yapanlar mı bizlerin sağlığını düşünüyor?

Kardeşler, **bu düzende muazzam kaynaklar insanlığın ortak çıkarları için kullanılmıyor, sermayenin çıkarları uğruna heba ediliyor.** Bilim ve teknoloji onlar için geliştiriliyor. Bizleri de suyla, sabunla, kolonyayla oyalıyorlar. Bu düzende zengin daha zengin olsun diye üzüm gibi ezilen, limon gibi sıkılan bizleriz. Fakat unutmayalım ki güçlü olan da biziz ve bu vicdansız, aşağılık, kokuşmuş düzene mahkûm değiliz! ■

İşsizlik, Yoksulluk, Açlık Büyüyor, İşçilerin Öfkesi de!

Hindistanlı göçmen işçilerin eve dönüş mücadelesi

Koronavirüs bahanesiyle hız kazanan hak gaspları ve saldırılar tüm dünyada işçilerin hayatını derinden etkilemeye devam ediyor. Daha şimdiden milyonlarca işçi koronavirüs bahanesiyle ücretsiz izne çıkarıldı, işten atıldı. Sözde koronavirüse karşı korunan işçiler açlığın, sefaletin içine itildi. Göçmen işçiler ise bu saldırılardan en çok etkilenenler oldu. Çalışmak, geçimini sağlamak için farklı ülkelere, şehirlere göç eden işçiler bu süreçte hem işsiz kaldılar hem de ülkelerine, memleketlerine dönemeditler. Adeta açlıkla karşı karşıya bırakıldılar.

Bu durumun en vahim tablolarından biri Hindistan'ın Gaziabad şehrinde yaşanıyor. Kırsal bölgelerden şehre çalışmak için gelen genç, yaşlı on binlerce işçi koronavirüs bahanesiyle işlerinden edildi. İşverenler işçilerin ücretlerini ödemedi ortadan kayboldu. 25 Martta ilan edilen sokağa çıkma yasağıyla birlikte evlerine dönme imkânları da ellerinden alınan işçiler ve aileleri yollara döküldüler. Köylerine ulaşmak isteyen işçiler günlerce aç susuz yürüdüler. Yolda hayatını kaybeden işçiler oldu. Çeşitli protesto gösterileri yapan göçmen işçiler, hükümetten memleketlerine ulaşabilmek için destek talep ettiler. Ancak işçilerin talebine polis copuyla, biber gazıyla karşılık verildi. Nihayetinde hükümet trenlerle tahliye işlemi gerçekleştireceğini duyurdu. Fakat trenler yetersiz kaldı ve yolculuk için kayıt olmak isteyen işçiler günlerce sırada beklediler. Hükümet on binlerce işçinin bir arada bulunmasının tehlikeli olduğunu açıklayarak bir müdahalede daha bulundu. Evsiz, işsiz, aç kalan, çocuklarıyla hayata tutunmak için direnen ailelerin üzerine sokak ortasında hortumlarla tazyikli su sıkıldı. Böylece işçileri dezenfekte etmiş oldular! Dünyanın birçok yerinde olduğu gibi yine göçmen işçilere insanlık dışı muameleler uygulandı, uygulanıyor. İşçiler koronavirüsten değil yollarda açlıktan öleceklerini söylüyorlar. Hindistanlı göçmen işçilerin eve dönme mücadelesi bu şartlar altında devam ediyor.

Latin Amerika'da hoşnutsuzluk büyüyor

Koronavirüs yaygarasının giderek daha çok koparıldığı Latin Amerika ülkelerinde emekçilerin öfkesi de büyüyor. Karantina günlerinin uzatıldığı, emekçilerin işsiz kaldığı, açlığın arttığı ülkelerde yaratılan korku atmosferine rağmen işçiler mücadele etmeye devam ediyor.

Şili'de yeniden isyan

Şilili emekçilerin artan hayat pahalılığına, eşitsizliğe ve adaletsizliğe karşı 2019'da başlayan ve tüm ülkeyi içine alarak 2020'ye sarkan isyanı koronavirüs bahane edilerek durdurulmuştu. Ülkede karantina günleri başlamış,

sokaklar sessizleşmişti. Ancak Şilili egemenler artan açlık ve yoksulluk karşısında işçileri daha fazla evde tutamadılar. Santiago'nun eteklerindeki emekçi mahallelerinde işçiler, "evde kal" çağrılarına, korkutma çabalarına ve baskılara rağmen yoksulluğa karşı tekrar sokaklara çıktılar. Hükümeti protesto eden işçiler, gıda yardımı ve yoksulluk desteği talep ediyorlar.

18 Mayıs'ta başlayan eylemler karantinaya uyulmadığı gerekçesiyle polisin saldırısına uğradı. Halk sağlığını dillerinden düşürmeyen egemenler, aç olduklarını söyleyen emekçilere biber gazı ve tazyikli su ile karşılık verdi. Hü-

ŞİLİ

KOLOMBİYA

EKVADOR

SALVADOR

kümet gelen tepkiler üzerine işsizliğin yüksek olduğu bölgelere gıda yardımları yapılacağını açıkladı. Ancak Şilili emekçiler derhal bir çözüm beklemediklerini ifade ederek, açlığa karşı sessiz kalmayacaklarını haykırdılar.

Kolombiyalı işçiler “Yeter” diyor!

Sağlık işçileri Kolombiya’da da mücadelenin bir parçası oluyor. Nisan ayından bu yana çeşitli protestolar düzenleyen işçiler, 21 Mayıs Perşembe günü başkent Bogota’da tekrar bir araya geldiler. Doktorlar ve hemşireler, daha fazla koruyucu ekipman ve güvenli çalışma koşulları talep ediyorlar. Kendilerinden sürekli fedakârlık beklendiğini belirten işçiler, maaşlarındaki gecikmeleri protesto ediyorlar.

Sözde koronavirüs önlemleri kapsamında karantinanın ve özgürlükleri kısıtlama uygulamalarının uzatılması ülkede işsizliği de giderek artırıyor. Açlığın ve yoksulluğun büyümesi Kolombiyalı emekçileri bir çıkmaza sürüklüyor. Ancak sağlık işçileri de dâhil pek çok emekçi çeşitli eylemlerle sefaleti kabul etmediklerini haykırıyor, egemenlerin saldırılarını karşısında bir çıkışı arıyorlar.

El Salvador’da OHAL’e karşı “Hayır” sesleri yükseliyor!

Orta Amerika ülkesi olan El Salvador, koronavirüse karşı önlem bahanesiyle olağanüstü durum ilan edilen ülkelerden biri. Devlet Başkanı Nayib Bukele Mart ayında yaptığı açıklamada, 200’den fazla kişinin toplanmasına izin verilmeyeceğini, izinsiz giriş-çıkışların tespiti halinde derhal tutuklamaların yapılacağını, polislerin kırmızı alarmlarda kalacağını söyleyerek, OHAL ilan edildiğini duyurmuştu.

OHAL’in ilan edilmesiyle birlikte ülkede anti-demokratik uygulamalara hız verildi. İşsizlik, yoksulluk ve yetersiz sağlık hizmetleri için bir şey yapılmazken otoriterleşmenin artması emekçilerin tepkisine yol açtı. Buna rağmen

Bukele Mayıs itibari ile OHAL’i kongre onayı olmadan bir ay daha uzattığını açıkladı. Emekçiler karantina adı altında insan haklarının kısıtlandığını, anayasanın çiğnendiğini belirtiyorlar. Salgın bahanesiyle yetkilerin suiistimal edildiğini ifade ediyorlar. Artan ekonomik sorunlar ortada dururken, baskıcı uygulamalara hız verilmesini kabul etmediklerini söylüyorlar. Artan muhalefet üzerine El Salvador Yüksek Mahkemesi Bukele’nin bu kararının askıya alınması kararını verdi.

Ekvadorlu emekçilerden kamu harcamalarının kısılmasına karşı protesto

Koronavirüsü fırsat bilen Ekvadorlu egemenler, uzun süredir hayata geçirmek istedikleri kamu harcamalarının kısılmasına yönelik ekonomi planlarını açıkladılar. IMF’nin istekleri doğrultusunda hazırlanan pakette kamu çalışanlarının maaşlarında yüzde 25 kesinti, telekomünikasyon, demiryolu ve havayolu şirketleri dâhil olmak üzere kamuya ait 10 şirketin kapatılması, petrol ve dizelde sübvansiyonun kaldırılması gibi maddeler yer alıyor. 2019 yılında tasarlanan saldırı paketinin emekçilerin evde kalmaya zorlandığı bu günlerde gündeme getirilmesi bir tesadüf değil. Ekvadorlu egemenler krizin örtüsü haline getirilen koronavirüse sarılarak bu saldırıları hayata geçirmek için derhal kolları sıvadılar. Ancak emekçilerin tepkisi ile karşılaşmaktan kaçamadılar.

19 Mayıs’ta Başbakan Lenín Moreno’nun saldırı paketini açıklamasıyla birlikte, işçiler başkent Quito’da ve işyerlerinde çeşitli protesto gösterileri düzenlediler. Kapatılması planlanan Tame havayolu şirketinde çalışan işçiler şirket önünde gerçekleştirdikleri protesto gösterisiyle şirketin kapatılmasına karşı çıktılar. Sendikalar ve meslek örgütleri kemer sıkma politikalarına karşı ülke çapında protesto gösterileri için çağrı yaptı. ■

Kapitalist Düzendeki Sağlıklı Bir Yaşam Mümkün mü?

■ Ankara'dan bir sağlık işçisi

Her işin başı sağlıktır. “Sağlık olsun da gerisi hallo-lur” deriz hani. Peki, nedir sağlık? Sağlık, “sadece hastalık ve sakatlığın olmayışı değil, bedence, ruhça ve sosyal yönden tam bir iyilik halinde olmak” şeklinde tanımlanıyor. O halde sağlık sistemi, “bedence, ruhça ve sosyal yönden tam bir iyilik hali”nde olmamıza hizmet ediyor mu? Sağlık hizmeti deyince aklımıza sadece hastalıklarımızın tedavisi gelmiyor mu? Bu kadarıyla bile sağlık hizmeti alamadığımızı düşünmüyor muyuz çoğu zaman? Sağlık hizmeti alabilmek için cebimizden çıkan para her geçen gün artıyor mu?

Sağlığımızı etkileyen faktörler; çalışma hayatından barınmaya, beslenmeden giyinmeye, **hastalıkları önleyici tıbbı kadar** bir bütündür. Bir toplumda hasta sayısı git-tikçe artıyor, yeni yeni hastalıklar çıkıyorsa bu saydığımız alanların tümünde büyük sorunlar var demektir. İşçiler uzun saatler boyunca ağır koşullarda, düşük ücretlere çalışıyor. O halde bu düzende işçiler için tam bir iyilik hali mümkün olabilir mi? Asgari ücretli bir işçinin evine sağlıklı, besin değeri yüksek gıdalar giriyor mu? Dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı bugün 2 bin 374 lira. Bu miktar ortalama işçi ücreti haline gelen asgari ücretten daha yüksek. Yetersiz ve sağlıksız gıdalarla beslenen, bağışıklık sistemi kuvvetli olmayan işçiler basit hastalıklarla bile mücadele etmekte zorlanıyor. Nitekim yapılan araştırmalar yoksulların ortalama yaşam süresinin zenginlere göre 10-15 yıl daha kısa olduğunu ortaya seriyor.

Günde 10-12 saatini işyerinde geçiren, fazla mesailere kalan işçilerin çalışmak ve uyumak dışında herhangi bir şeye zamanları kalmıyor. Sağlıklı sosyal ilişkiler gelişmiyor. Çalışmanın stresi, geçim sıkıntısının bindirdiği yük derken işçiler için sosyalleşmek ve rahatlamak mümkün değil. Stres ve sıkıntı hayatlarımızın ayrılmaz bir parçası. Oysa aşırı stres bağışıklık sistemimizi çökertir. Basit hastalıklardan ölümcül olanlara kadar pek çok hastalığa sebep olur. Nitekim sağlıksız koşullarda ve yoğun tempoda çalışmak pek çok meslek hastalığına neden oluyor. Tüm dünyada her yıl milyonlarca insan basit ve önlenemez

hastalıklar yüzünden ölüyor.

Üretimin insan ihtiyaçlarını karşılamak için değil, sermayenin kârı için yapıldığı kapitalist sistemde doğa da insafsızca katlediliyor. Soluduğumuz hava, içtiğimiz su fabrikaların, termik santrallerin, tarım ilaçlarının kimyasallarıyla kirletiliyor. Yediğimiz, içtiğimiz şeylerin içinde bin bir katkı maddesi var. Meyve ve sebzelerin genetiğiyle oynanıyor, toprak tarım ilaçlarıyla zehirleniyor. Yaşadığımız çevre böylesine zehirliken, sağlıklı olmamız mümkün mü?

Sağlık sistemi hastane ve ilaç tekellerinin çıkarları doğrultusunda, insan sağlığını korumak üzerine değil; **hastalıkları en pahalı biçimde tedavi etmek üzerine kurulmuştur**. Verilen toplumsal mücadeleler sonucunda temel bir insanlık hakkı olarak kabul edilen sağlık hizmetleri, 1980'li yıllarda neoliberal kapitalist saldırılar ile adım adım budanmaya başladı. 80'li ve 90'lı yıllarda halk sağlığı uygulamaları, önleyici sağlık araştırmaları bir kenara bırakıldı. Daha fazla hasta tedavi etmek, daha fazla ilaç satmak üzerine kurulu sözde sağlık sistemi geliştirildi. “Sağlık hizmetlerinde iyileştirmeler yaptık” denilerek koruyucu sağlık hizmetleri ortadan kaldırıldı. Bugün bilimsel araştırmalar önleyici tıbbi geliştirmek için değil, yeni ilaçlar ve dolayısıyla yeni hastalıklar üretmek, ilaç tekellerine para kazandırmak için yapılıyor. Hükümetler daha fazla hastane açmakla, devasa şehir hastaneleri kurmakla övünüyorlar. Hatta bu hastanelere **müşteri garantisi** veriyorlar! İnsanları her türlü yolla hastalıklara iterek bu hastanelerin “müşterilerinin” artmasına neden oluyorlar.

Kapitalist düzende sağlık hizmeti parayla alınıp satılan bir metaya dönüştürülmüştür. Ancak parası olanlar kaliteli sağlık hizmeti alabilir. Bu düzende hastalar müşteri, hastaneler de ticarethanedir. Hastalıklardan korunmak için gerekli araştırmaları yapmak, önlemleri almak, doğa ve insan için yıpratıcı, hastalık üreten yaşam koşullarına son vermek kapitalistler için kârlı değildir ve yapılmaz. Tamamen kâra dayalı kapitalist sistem altında sağlıklı yaşamak mümkün değildir. Hep vurguladığımız gibi; **kapitalizm bir sağlık sorunudur. Sağlıklı bir yaşam için kapitalizme karşı mücadeleye!** ■

■ İstanbul'dan bir işçi

Vakti zamanında mahallelerde, köylerde, kasabalarda, semt merkezlerinde halkı eğlendirmek için sirk gösterileri düzenlenirmiş. Bu sirkler o kadar etkili olurmuş ki, ülkeyi yönetenler halkı oyalamak için bu sirklerin kurulmasını özel olarak teşvik ederlermiş. Bu gösterilerde birçok akrobatik hareket, sihirbazlık, soytarlık ve cambazlık yapılmış. Ahali gösterileri merakla izler, kendinden geçmiş bir şekilde eğlenirmiş. Hal böyleyken hırsızlar boş durur mu? Hırsızlar, ahalinin dikkati dağılmasın diye “cambaza bak cambaza” diye feveran edermiş. “Aha düştü, aha ayağı kayacak” diyerek ödü kopan insanlar, ecel terleri dökmüş. Dikkatlerini cambaza veren ahalinin cebinde ne var ne yok birer birer kaybolmuş. Paralarının çalındığını ancak gösteri bitip evlerine yollanınca anlayan ahali için iş işten çoktan geçermiş.

İşte “cambaza bak” sözü de buradaki hikâyeden gelir. Birçoğumuz bu hikâyede paralarını çaldıran halka “bu kadar da olur mu canım, zamanın insanları çok safmış!” deyip güleriz. Bunun anlamı şudur: “Biz olsak aynı tezgâha düşmeyiz!” Öyle mi gerçekten? Mesela işçi sınıfının geneli olarak neden tüm dünyada egemenlerin koronavirüsü hak gasplarının üzerini örtmek için tepe tepe kullandığını göremiyoruz? Neden onların sinsi planlarına alet oluyoruz? Maalesef örgütlü olmayan birçok emekçi, kapitalistlerce ipteki cambaz misali kullanılan koronavirüs tuzağına düşüyor. Oysa asıl mesele şu günlerde olanın ne olduğunu anlamak ve ona göre örgütlü mücadele yürütmek değil mi?

Bugün tüm dünyada evlere hapsedilen emekçilere büyük oranda televizyonlar aracılığıyla devasa bir sirk gösterisi düzenleniyor. Bu sirk gösterisinde kimler yok ki? Patronlar sınıfının hizmetindeki tüm medya sözcüleri, hükümetler, bilim kurulları, Dünya Sağlık Örgütü ve daha niceleri... Henüz Covid-19 vaveylası kopartılmamışken, ABD'den Fransa'ya, Lübnan'dan Şili'ye işçi sınıfı kapitalizme karşı ayakta. Neden ayakta? Çünkü kapitalizm akıl almaz bir eşitsizlik yaratmış, yüz milyonları işsizliğe ve yoksulluğa itmiş durumda. Birçok ülkede isyanlar sürerken, 2020'nin başında dünya ekonomisi çöküş işaretleri vermeye başladı. İşte egemenler tam da bu anda,

normal zamanlarda umursamayacakları bir gribal salgına sarıldılar.

Cambaz olarak milletin önüne çıkartılan, koronavirüs şişirildi ve sirk gösterisi başladı. Tüm ülkelerde Covid-19 üzerinden peyderpey korku atmosferi oluşturuldu. Meydanları dolduran işçiler önce şaşakaldı sonra panikleme ve korkmaya başladı. Çünkü henüz düşmanlarının tuzaklarını anlayabilecek kadar örgütlü bilince sahip değillerdi. Kalabalıklar yavaş yavaş meydanları terk ederken, tezgâhı kuranlar sinsi sinsi gülere ellerini ovuşturmaya başladı. Artık kapitalistler işçileri koronavirüs bahanesiyle istedikleri gibi işten atabileceklerdi. Bir taraftan “sosyal mesafe” diyorlardı, diğer taraftan işçilerin kazanılmış sosyal haklarını gasp ediyorlardı. İşçiler tam itiraz edecek oluyor ama onlar hemen, “koronaya bak koronaya, bu koronanın bitmesi iki seneyi alır, aşı bir buçuk seneye ancak bulunur, aman evlerinizden dışarı çıkmayın, ikinci dalga gelebilir” diye feryat figan etmeye başlıyor. Tam işçiler “ne oluyor yahu” diye yan yana gelip birbirlerine sormak isterken “hoop dur bakalım, SOSYAL MESAFE” diye çığırmazmı? Ancak bir taraftan da milyonlarcasını iç içe çalıştırmaya devam ediyorlar. “Bu ne ikiyüzlülük?” diye sorulunca; fedakârlık, kahramanlık mavalları okunuyor. Hemen ardından koronavirüs vaka sayaçlarını çalıştırmaya başlıyor ve şöyle diyorlar: “Yahu sen onu bunu boş ver de vaka sayaçlarına bak vaka sayaçlarına!” Yani işsizlik, yoksulluk, açlık varken, “canından kıymetli mi canım! Salla gitsin, pandemiye bak pandemiye” diyorlar

Dünyada gerçekte küresel bir kriz var ama onlar “ne krizi kardeşim koronaya bak koronaya!” diyerek bu krizin faturasını işçi sınıfına ödetmeye çalışıyor. Gerçekte iki sınıfın savaşı alabildiğine derinleşiyor ama acı olan şu ki sınıfımız kendisine karşı bir savaş yürütüldüğünün henüz farkında değil. Yani kendisine savaş açıldığını, savaşta olduğunu fark etmeyen yüzde 99 var. Ama şimdilik! Şimdiden dünyanın birçok ülkesinde işçiler kıpırdanmaya başladı. Elbette gün geçtikçe de daha fazla sayıda işçi çelişkilerin daha çok farkına varacak. Çünkü mızrak çuvala sığmıyor! Onların asıl korktuğu, işçiler arasında yaygınlaşabilecek “örgütlenme salgınıdır” ve bunun tüm emekçi kitleleri “enfekte” etmesine asla engel olamayacaklar. ■

Pek “Hayırsever” bir Yavuz Hırsız Hikâyesi

■ İstanbul’dan bir işçi

Facebook’un kurucusu Mark Zuckerberg, Microsoft’un sahibi Bill Gates, dünyanın en iyi yatırımcısı olarak tanınan Warren Buffet, dünyanın en zengini Jeff Bezos... Saydığımız isimler bir yandan zenginlikleriyle öte yandan “hayırseverlikleriyle” anılıyor. İklim değişikliğine, yoksulluğa, açlıktan ölen çocuklara ilişkin verdikleri demeçler kimilerinin gözlerini yaşartıyor. Milyon dolarlık bağışları nedeniyle bu insanların dünyadaki adaletsizliğe savaş açtığı düşünülebilir. İşin aslı elbette öyle değil. Şimdi gelin hayırseverliğin adeta kitabını yazmış bir kapitalistin, Andrew Carnegie’nin yaşamı ile yaşattıkları üzerinden “hayırsever” kapitalistlerin dünyasına kısa bir yolculuk yapalım.

Carnegie’nin 19. yüzyıl Amerika’sında demiryolu, petrol ve telgraf şirketleri vardı, ancak ona asıl zenginliği demir-çelik fabrikaları getirdi. Zenginleştikçe zenginleşti Carnegie, fabrikaları Amerika’nın dört bir yanına yayıldı. Kurduğu şirket nihayetinde Amerika’nın çelik tekeli oldu, Carnegie de John D. Rockefeller’ın ardından dünyanın en zengin ikinci kişisi... Evet, ölmeden önce servetinin büyük çoğunluğunu bağışladı Carnegie, dünyanın en büyük kütüphanelerini kurdu. Böylelikle adını hem dünyanın en zenginlerinden biri, hem de en hayırseveri olarak tarihe yazdırdı. Burjuvazinin tarihine adını böyle yazdırmıştır Andrew Carnegie... Peki, sınıfımızın tarihine? Bunu anlamak için 1800’lü yılların sonuna, Amerika’nın Pensilvanya eyaletinin küçük bir kasabası olan Homestead’a gidelim.

Bu küçük kasabada ülkenin en büyük çelik fabrikası vardı: Homestead Steel Works! Kasabada yaşayan on bin insanın yaklaşık dört bini bu çelik fabrikasında işçilik yapıyordu. Aileleri hesaba kattığımızda kasabanın tamamının hayatı bu çelik fabrikasına bağlıydı. Fabrika patronu adeta bir kasaba dolusu insanı sömürüyordu ve koşullar cehennemini aratmıyordu. Ağır koşullar altında çalışan işçiler nihayet örgütlendiler. Demir-Çelik İşçileri Birliği sendikasında birleşen işçiler; toplu sözleşmeler yapıyor, grevler gerçekleştiriyorlardı. Yıl 1892’ye geldiğinde fabrikanın patronları, düşen çelik fiyatlarını bahane göstererek ücretlerde yüzde 15’lik kesinti yapmaya karar verdiler fakat sendikaları ile birlikte işçiler bu karara itiraz

ettiler. Patronlar işçileri yıldırma için fabrikayı kapattılar! Üç kuruş ücretten başka bir geliri olmayan işçilerin eninde sonunda pes edeceğini, işe dönebilmek için kesintiyi kabul edeceğini düşünüyorlardı. Ama yanıldılar! Dayanışma komiteleri kuran işçiler, tüm kasabayı bir mücadele alanına dönüştürdüler.

Patronlar ise başka bir yol aramaya koyuldular ve Pinkerton Ulusal Dedektiflik Bürosuna başvurular. Pinkerton, ABD’de o dönem birçok grev ve mücadeleyi kırmak için çeşitli faaliyetler gerçekleştiren paralı çetelerden yalnızca biriydi. Bu çeteler kimi zaman işçilerin arasına sızıp birliklerini bozuyor kimi zaman ise silah kuşanarak işçileri tehdit ediyor, öncü işçilere suikast düzenliyordu.

Fabrika patronunun tuttuğu Pinkerton ajanları sözde çelik fabrikasında çalışmak üzere kasabaya geldiler. Ancak işçiler hazırlıklıydı. Kasabanın etrafında nöbet tutuyorlardı, grevin kırılmasına izin vermemeye kararlıydılar. Sermayenin tetikçileri silaha sarıldı. Açılan ateş sonucu dokuz işçi hayatını kaybetti, onlarcası yaralandı. Fakat işçilerin kararlı ve onurlu duruşu karşısında grev kırıcı çete püskürtüldü. Çelik işçilerinin bu destansı mücadelesi tarihe Homestead Savaşı olarak geçti.

Tahmin ettiğiniz gibi bu fabrikanın sahibi daha sonra “hayırseverliği” ile ün yapacak olan Carnegie’ydi. Varsın şimdi ona “tüm servetini, yoksullara dağıtmak için biriktiren hayırsever” desinler. O ve onun gibiler, sömürü düzeni kapitalizmi ayakta tutmak için bu “hayırsever” pozlarına giriyorlar. İşçileri iliklerine kadar sömürüp sonra yoksulların tepkisini bastırmak için ihsan dağıtmaya “hayırseverlik” diyorlar.

Bugün de hayırseverlik pozları kesenler bizzat yaşanan acıların sorumlusu değil mi? İnsanlığı açlığa, sefaletle sürükleyenler, savaş çıkarıp birbirine kırdıranlar kalkmış hayırsever pozunu kesiyor! Doğaya ve insanlığa verdikleri zararları gözlerden gizlemek, geçmişte ve hâlihazırda yaptıkları suçları aklamak için yapıyorlar bunu. Hayırsever kostümüne bürünüp işçileri sömürmekten geri durmuyorlar. Tatlı kârları devam etsin istiyorlar. Hırsızlar, yavuz hırsızlar! Ne yaparlarsa yapsınlar ilelebet bastıramayacaklar dünyanın gerçek sahibi işçi sınıfının mücadelesini... Elbet sorulacak hem dün, hem bugünün hesabı... ■

Sen de Orada mıydın?

Sen de var mıydın o kavgada

Sen de orada mıydın?

Vurulup düşenleri yerden kaldırırken

Omuz omuza yürürken

Bir yaraya merhem olurken

Sen de orada mıydın?

Karşılıksız, içten ekmeğimizi paylaşıırken

Ve ekmek için birlikte ter dökerken

Sen de orada mıydın?

Çocuklar özgürlük ve eşitlik türküleri söylerken

Ve o günler için kavga verirken

Bütün çocukların öz evladımız gibi başını okşarken

Sen de orada mıydın?

Zalim despot bağırıp çağırıp kanımızı emerken

Ona karşı biz kazanacağız derken

Sömürünün çarkına balyozu indirirken

Sen de orada mıydın?

Koyu karanlık günlerde

Birbirimize sınıksız kenetlenirken

Ustaların öğretilerini bir bir dikte ederken

Zincirlerimizden başka kaybedecek şeyimiz yok derken

Sen de orada mıydın?

Başkaldırı türkülerini söylerken

Nâzım'dan direnç dizeleri okurken

Viz gelir düzeniniz derken

Güzel günler göreceğiz çocuklar diye

Yürekten türküleri tuttürken

Sen de orada mıydın?

Madencinin türküsünü söylerken

Meydanları inim inim inletirken

Sen de orada mıydın?

Tezgâh başlarında çalışırken

Tunuslu, Mısırlı, Cezayirli emekçiler isyan ederken

Kapitalizm çıkmazda, çözüm işçi iktidarında derken

Sudanlı kadın emekçiler zalimleri alaşağı ederken

Sen de orada mıydın?

Katledilen Filistinli çocukların acısını yüreğimizde taşıırken

Zulme bayrak açan herkese gözümüz gibi bakarken

Ve tüm bedenine, yüreğine bu yolda ben de varım derken

Ve o güzel günler için gece gündüz durmadan dövüşürken

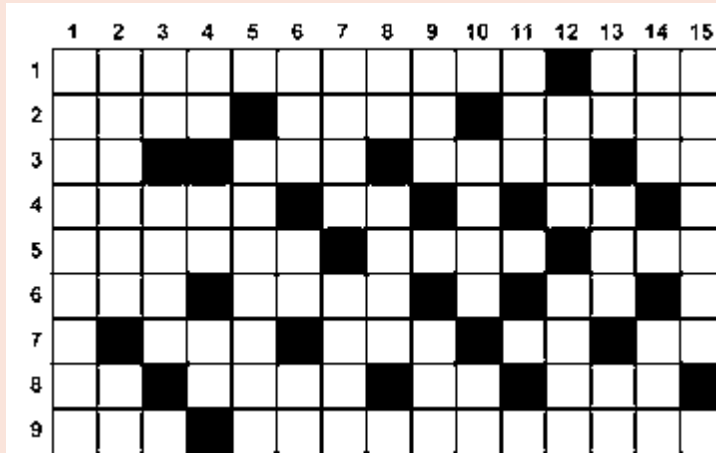
Yaşamın anlamını soruyorsan eğer

Ben de oradaydım sonuna kadar diyebilmektir yaşamak

Sen de orada mıydın?

Sefaköy'den bir işçi

İşçinin Bulmacası

Soldan Sağa

1. Paranın değer kaybetmesi. Metallerin yüzeyinde oksitlenme sonucu oluşan madde.
2. Amaç, gaye. İstif edilmiş mal. Buğday, nohut gibi tanelerle kuru yemişlerin bir arada şekerle kaynatılmasıyla yapılan bir tatlı türü.
3. Posta kutusu kısaltması. Cet. Komite. En kısa zaman dilimi.
4. Fotoğraf. Eski Mısır mitolojisinde üretici güç. Lavrensiyum elementinin simgesi.
5. Bir çeşit alkol. Bayındırlık. Dik başlı.
6. Su taşkını. Erişmiş, ulaşılmış. Bağışlama.
7. At yavrusu. Giysilerde içine bir şey koymak için yapılan astar parça.

Rütbesiz asker. Eski Mısır mitolojisinde güneş tanrısı.

8. Küçük bitkiler. Delik ve yırtığı uygun bir parça ile onarma. Kürtçede üç. Ceylan.
9. Ad, ün. Anatomi, fizyoloji ve patolojinin kalp ile ilgili bölümleri.

Yukardan Aşağıya

1. Bunalım, çöküntü.
2. Gözetleme. Uzaklık belirten bir söz.
3. Bir bağlaç. Yalnızca.
4. Beyaz. Mağara. Dünyanın uydusu.
5. Keskin kokulu bir gaz.
6. Alt karşıtı. Müzikte bir nota. Su.
7. Çevik, hareketli. Kira.
8. İngilizcede iki defa söylenince şöyle böyle anlamı veren sözcük. Birlikte oturan hısım ve yakınların tümü.
9. Yokuş kelimesinin sessizleri. Basınç birimi.
10. Sonsuz boşluk. Bir seslenme ünlemi.
11. Çok taneli bir meyve.
12. Geniş omuz atkısı. Asya'da bir göl.
13. Plütonyum elementinin simgesi. Bir dolabın içine birbirine paralel olarak tutturulmuş, genellikle geniş, uzun tahta veya metal levha. Holmiyum elementinin simgesi.
14. Mesafe. Dudak boyası.
15. İşçilerin patronlar karşısında çıkarlarını savunan mücadele örgütü.

Geçen Bulmacanın Çözümü

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	B	A	Ş	K	A	L	O	I	R	I	S	I	M	A	
2	I	R	I	Z	A	R	E	S	S	I	A	M	S		
3	R	A	S	I	T	I	Z	M	P	A	N	A	M	A	
4	M	M	S	E	K	A	P	A	R	T	M	A	N		
5	A	C	I	K	E	K	N	A	R	S	S				
6	Y	A	L	I	T	Y	A	F	E	Ö					
7	I	Ö	P	E	L	T	E	K	Ö	B	U	R			
8	S	I	M	I	R	A	L	A	R	A	F				
9	P	R	O	M	E	T	H	E	U	S	T	O	Z		

Zengin Mutfağından Sınıf Mücadelesine Emekçi Kadınlar

Yazarı Vasıf Öngören olan *Zengin Mutfağı*, adı üstünde, zengin bir patronun mutfağında geçen bir tiyatro oyunu... Zenginlerin mutfağında geçse de mutfakları yoksul olan işçileri, o işçilerin ayağa kalkmasıyla 1970 Haziranında İstanbul'da yaşananları capcanlı anlatıyor. 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişinin büyüklüğüne, patronları ne kadar korkuttuğuna şahit oluyoruz o mutfakta. Bakmayın aradan 50 sene geçtiğine, o günlerden çıkarılacak çok ders var. Ama biz o mutfağa sıkışıp kalmayı reddeden, değişip dönüşen bir işçi kızın hikâyesini anlatmakla yetineceğiz bu sayfada.

Daha sonra filmi yapılan *Zengin Mutfağı*'nin aşçısı, Şener Şen'in canlandığı Lütfü Usta'dır. Elleri hünerli, yemekleri lezzetli, yüreği temiz bir insandır Lütfü Usta. Yıllar önce iş kazası geçirip ölen arkadaşının kızını yanına aldırıştır. O kızcağız babasının ölümünün ardından yine çocuk yaşta abisiyle birlikte küçük yaşta fabrikada çalışmak zorunda kalmıştır. Ama fabrika işi çok ağırdır ve kız zayıf düşüp hastalanır. Lütfü Usta onu yanına aldığı anda zengin evinde hizmetçilik fabrika işinden daha kolay gelir. Kız iyileşir, büyüyen genç kız olur. Üstelik canından çok sevdiği abisinin ve büyük bağlılık duyduğu Lütfü Usta'nın dışında bir de nişanlısı Selim vardır artık.

Selim, Anadolu'dan üniversite okumaya gelmiş, hakkını aramaktan korkan, pısrık, hırslı biridir. Kendi nişanlısının, evin küçük beyinin yatağına kadar süt götürmesi, onu çok sinirlendirir. Yoksul olmasının elini kolunu bağladığını düşünür. Tek derdi evlenip sevdiği kız zengin mutfağından "kurtarmaktır." Bir gün darbecilerin gazetelere verdiği ilanlardan birinde "arananlar listesi"ni görür. Öncü işçilerin listesidir bu. Listede çok iyi tanıdığı bir hemşerisi de vardır. Arananları ihbar edenlere ödül verileceği de yazılıdır. Selim ödülü almak için tanıdığı insanı ispiyonlamaktan çekinmez. Kızın patronu, Selim'in yaptıklarını öğrenir ve onu "kahraman" ilan eder. Onu kamplarda eğitime gönderir, sendika faaliyeti yürüten işçileri ve mücadeleci sendikacıları öldüren bir çete mensubu haline getirir. Selim çok para kazanmaya başlar ve patrona daha çok yalalaklık yapar. O tüm bunları, sözde "nişanlısının kendi mutfağının hanımı olmasını ve yalnızca kendisine hizmet etmesini istediği için" yapmaktadır.

Genç kız, Selim'in gerçek yüzünü görmeye başlar ama hayallerinden vazgeçmesi hiç de kolay değildir. Sabırsızlıkla Selim'le evlenmeyi beklemektedir. Ama Selim'in ve çetesinin suçları artarak devam eder ve iş gelir kızın abisine kadar uzanır. Selim'e verilen görev işçilerin toplantısını basmak, kızın abisini öldürmek ve fabrikadaki işçi mücadelesini baltalamaktır. Selim artık nişanlısını da "suçlu" görmekte ve abisini koruduğunu düşünerek ona kin beslemektedir. Bu durum kızın gözünün artık iyice açılmasını sağlar.

Oyunda ismi bile anılmayan "hizmetçi kız", aslında diğer "isimsiz" işçi kadınlar gibi değişip dönüşmeye başlar. Evlenip bu çileli hayattan kurtulmayı düşünen, etrafında ne olup bittiğiyle ilgilenmeyen bu genç kız, artık işçi olduğunun farkındadır, işçilerin yanındadır. "Kurtuluş"un Selim'de olmadığını, evlenmenin tek başına mutlu olmaya yetmediğini, bu dünyada zulme karşı durmanın çok önemli olduğunu anlar. Kız yüzüğü fırlatıp atar, zengin mutfağından ayrılarak bir fabrikada iş bulur ve sömürüye karşı mücadelenin en ön saflarında yerini alır. Bir işçi yürüyüşünde Selim'le ve çetesıyla karşı karşıya gelir. İşçilerle el ele verip ezer geçerler patronların eli kanlı itlerini.

Elbette biz bunları Lütfü Usta'dan öğreniriz. Lütfü Usta hâlâ zengin mutfağındadır. Artık o da gerçekleri görmekte, patronunun gözünde bir it kadar kıymeti olmadığını bilmektedir. Patronunun da Selim'in de ne yapmaya çalıştığını iyi bilmekte ve işçi kardeşlerine yardım etmektedir. Elinde büyüyen kızının değişimi onu çok duygulandırmaktadır. İçten içe ona özenmektedir Lütfü Usta. Eylemlerde başı dik yürüyen, fabrika işçisi olarak hakkını sonuna kadar savunan o kıza gıpta etmektedir, doğru yolu bulduğu için.

Oyunda isimsiz olan o genç kız gibi işçi kızlar, bilinçlendikçe, değiştikçe Selimlerin, patronların karşısına dikildiler. Lütfü Ustalara güç ve umut verdiler. 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişi emekçi kadınların bilinçlendiği, haksızlıklara karşı başını dik tuttuğu, erkek işçilerle omuz omuza mücadele ettiği dönemlerin bir ürünü ve sembolü oldu. Zengin mutfağından, fabrikalardan sınıf mücadelesine katılan emekçi kadınlar yarınlar büyük bir miras bıraktı. ■

“Direnış İradesi Ağır Basmıştı”

Büyük İşçi Direnişı 1970 yılının 15 Haziran günü, 115 işyeri ve yaklaşık 75 bin işçiyle başlayıp, 16 Haziran günü 168 fabrikayı ve 150 bine yakın işçiyi kucaklayan destansı bir mücadele olarak tarihe kazandı. Rabak Elektronik Bakır Baştemsilcisi ve aynı zamanda Maden-İş Sendikası Eyüp Silahtarğa Bölge Temsilcisi Celal Alçinkaya, 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişı'nin benliğinde yarattığı duyguları anlatıyor. Alçinkaya, Derinden Gelen Kökler'de çeşitli izlenimlerini aktararak 15-16 Haziran'ın öncesinde nasıl bir atmosferin oluştuğunu ortaya koyuyor:

Aradan bunca yıl geçmesine rağmen 15-16 Haziran günleri yaşadığım o büyük mücadelenin heyecanını duyuyorum. İşçi sınıfının büyük mücadelesinde tanık olduğum olaylar şimdi bile bütün canlılığı ve sıcaklığı ile yüreğimde yaşıyor. Kendi adıma bu iki büyük günü yaşamış olmaktan gurur duyuyorum.

15-16 Haziran'a neden olan olayların ortaya çıkacağı daha önceden belli olmuştu. Çünkü bizler, sendikamız tarafından kanunda yapılmak istenen değişiklikler konusunda sürekli bilgilendiriliyorduk. Kanun tamamen DİSK ve DİSK'e bağlı sendikalara yönelmişti, bu sendikaları ortadan kaldırmayı amaçlamıştı.

Hepimiz, sendikamıza yönelen bu tertibin boşa çıkarılması için yapılacak mücadele için kararlıydık. DİSK, bu konuda çalışmalar yapmış ve bir eylem komitesi kurmuştu. DİSK yürütme ve yönetim kurullarınca yapılan toplantılarda, alınan kararları izliyor ve bilgi sahibi oluyordum. Kanun jet hızıyla Meclis'ten geçince, her şey daha da hızlandı.

14 Haziran Pazar günü Merter'de DİSK'e bağlı sendika yöneticileri, işçi ve lokal temsilcileri olarak toplandık. Bu toplantıda bütün arkadaşların kararlılığı dikkat çekiyordu. Ben sendikamızın diğer işyerlerindeki temsilci arkadaşlarımla birlikteydim. Demirdöküm'den Turgut, Sungurlar'dan Adem ve diğer arkadaşlar...

Hepsinin tepkilerini anlıyordum. Konuşan yöneticiler bize yasa hakkında bilgi verdiler. Ardından bizler de söz alarak görüşlerimizi söyledik. Tabii esas olarak DİSK'in alacağı kararı bekliyorduk. Konuşan arkadaşlar değişik eylem biçimlerini öneriyorlardı. En fazla ağır basan eği-

lim, büyük protesto eylemleriyle iş bırakmak yolundaydı.

Öneriler arasında işçiler tarafından telgraflar çekilmesi, sendikaların yayın organları yoluyla tabandaki işçilere bildirilmesi gibi öneriler de vardı. Ama şunu kesinlikle tespit ettim ki, bütün arkadaşlar çok azimli ve kararlıydılar. Nasıl bir mücadele olursa olsun, sonuna kadar gideceklerdi: Direniş iradesi ağır basmıştı.

Toplantı büyük bir coşkuyla sona erdi. Genel Başkan Kemal Türkler bütün önerilerin tek tek değerlendirileceğini, sendikalar kanalı ile bize sürekli bilgiler verileceğini söyledi. Herkes ertesi gün bir şeyler olacağı inancındaydı. Ayrıca 17 Haziran günü büyük bir miting yapılacaktı.

Merter Toplantısı'ndan baştemsilcisi olduğum Rabak fabrikasına döndüğümde toplantıda alınan kararları, yapılan konuşmaları arkadaşlara anlatıp, yasanın neler getirdiğini açıkladım. Buna karşı direnmenin bir hak olduğunu belirttim. Aslında her şey hazır gibiydi. İşçi arkadaşlardan hiçbir olumsuz tepki gelmedi. Ayrıca benim özel bir çaba göstermeme de gerek yoktu. Aslında Türk-İş'li işçiler de bizimleydi.

Radyoyu dinleyen işçi arkadaşlar, DİSK'in kanuna karşı çıktığını, protestoda bulunacağını öğrenmişlerdi. Silahtar'da haber tüm fabrikalara, kahvelere, hatta evlere yayılmıştı. Gece geç saatlere kadar kahveleri dolaştım, her yerde DİSK'in eylemi konuşuluyordu. Silahtar'da DİSK'e, özellikle Maden-İş'e karşı büyük bir sempati olduğu için işçi olsun, olmasın herkes bizi destekliyordu. Türk-İş'e bağlı sendikaların örgütlü olduğu işyerlerindeki arkadaşlar da bizimle birlikteydi. Sanki her şey önceden hazırlanmış gibiydi. Bu bana göre işçinin sınıf yapısından kaynaklanan bir şeydi. Gece geç saatlerde eve döndüm, eşim ertesi gün miting olup olamayacağını sordu. Ben evde yokken bazı arkadaşlar eve gelip beni sormuşlardı. Herkes ertesi gün miting olacağını tahmin etmiş, direniş haberi ise her tarafa kendiliğinden yayılmıştı.

15 Haziran Pazartesi sabah erken, saat 6 civarında, evden çıktım. Sendikamıza bağlı diğer işyerlerindeki temsilci arkadaşlarla buluştuk, bir saat kadar işyerlerini gezdik. Daha gece vardiyaları çıkmamıştı. Amacımız işçilerin durumunu anlamaktı. Tümü kararlıydı ve bir şeyler bekliyorlardı.” ■

“Gözlerim Çeliğe Batan İnsan Tırnaklarını Gördü!”

15-16 Haziran 1970 Büyük İşçi Direnişinin 50. yılını kutluyoruz. Bundan 50 yıl önce, 150 bin işçi iki gün boyunca üretimi durdurmuş, meydanlara akmış ve sendikaları DİSK'in kapatılmasına karşı çıkmıştı. Direnişin sonunda yasa geri çekilmiş, kazanan işçi sınıfı olmuştu. 15-16 Haziran Direnişi, işçi sınıfımızın bu topraklarda sermaye sınıfına karşı verdiği en görkemli mücadeledir. O günlerde yalnızca işçiler yürümedi. Öğrenci gençlik de işçi sınıfının yükselttiği mücadele rüzgârına gönlünü kaptırmış, adeta büyülenmişti. O günlerde bir üniversite öğrencisi olan **Kemal Yalçın** duygu dolu bir dille anlattığı tanıklığıyla, bizleri “yürekerin tanklardan büyük olduğu” günlere götürüyor. Yalçın'ın *Derinden Gelen Kökler* kitabında yer alan tanıklığını kısaltarak yayınlıyoruz:

Sistemik Felsefe dersinde “insanın Kozmos'daki yeri” konusunu işledik. Seminer odasından çıktığımızda İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nin kalın taş duvarları, Şehzadebaşı tarafından gelen gök gürlemesine benzer seslerle sarsılıyordu. Merakımı gidermek için hızlıca aşağı kata inip, sesin geldiği yöne doğru yürüyorum. Yaklaştıkça inilti artıyor, taş yapı sarsılıyordu.

Şehzadebaşı'ndan Beyazıt'a doğru giden cadde ağzına kadar dolu. Siyah önlüklü kadınlar, mavi tulumlu işçiler... Kiminin elinde daha yeni kırılmış, yeşil yapraklı kocaman dallar; kiminin elinde büyük anahtarlar, demir çubuklar, levyeler... Sel beni, ben seli kucaklıyorum.

Yürüyen, haykıran insanlar olduklarından daha büyük geliyor gözüme. Yanı başımda pankart taşıyan mavi tulumlu işçinin eli yüzü ter içinde... Edebiyat Fakültesi'nin mermer merdivenleri üstünde bekleyen gençlere doğru haykırıyor: “Gençler buraya, hükümet istifa!”

İnsan seli önüne çıkkanı, kıyılarda duranları da içine alarak akıyor. Arkalardan insan seslerini de bastıran acayip iniltiler, motor gürültüleri geliyor. Yanı başımda yürüyen, sağ elinde kocaman yıldız anahtar bulunan işçiye soruyorum: “Ne sesi bunlar?” Yüzünde büyük bir ciddiyet var. Korkusuz bir ses tonuyla yanıtlıyor: “Tankların sesi! Topkapı'dan bu yana iki sefer aştık asker bariyatını!”

Beyazıt'a yaklaşıyoruz. Yürüyüş kolunun başı sonu görünmüyor. Arkalardan gelen tankların motor ve palet seslerini, binlerin “Bağımsız Türkiye!”, “Hükümet istifa!”

haykırımları bastırıyor.

Sultanahmet'e doğru yürüyor binlerce ayak, göz, beyin, kulak. Ama tek bir yürek atıyor. Kaldırımlardan, evlerin, hanların, işyerlerinin pencerelerinden ilgiyle, sevgiyle bakıyor insanlar. Mavi tulumlu, **elinde yeşil bir dal tutan işçi**, bir tutam gül, bir demet karanfil sunarcasına dillendiriyor düşüncesini: “Bugün yürüyemezseniz, hiç yürüyemezsiniz! Gel kardeşim, gel!” Tartışmaya, derin derin düşünmeye vakit yok! Nehir akıyor...

Sloganları haykırarak, kendi gücümüzün büyüklüğünü hayretle, kıvançla fark ederek Sultanahmet'e doğru ilerliyoruz.

Kadınların öfkeleri ateşleniyor sanki! Önlerde daha çok kadınlar haykırıyor gibi... Tankların motor gürültüleri, palet gıcırtiları da bize doğru yaklaşıyor. Omuz omuza, göğüs göğüseyiz... Zaman bildiğimiz zaman değil, değil artık! Dakikalar bir yıl, saliseler bir saat uzunluğunda! Tankla burun burunayız! Yüzlerce el çelik paleti tutuyor. Tankın üstünde askerler! Elllerinde silah! Parmakları tetikte! Palet kayıyor elimizin, tırnaklarımızın altından... Yol kapanmak üzere... **Kara önlüklü bir işçi kadın** attı kendini tankın önüne! “Çiğne beni, çiğne!”

Bir an duraksıyor tank. Saliselik bir süre. İşçiler uçtu mu sıçradı mı, şahlandı mı? Yüzlerce el, paleti tutmuş. Tırnaklarımı çeliğe batırıyorum! Tırnak, çelik palete batarmı? Batar! Kara önlüklü genç işçi kadının ölmemesi, ileriye akan hayat suyunun durmaması için insan tırnağı çeliğe batar! Çelik yumuşak, ölüm korkaktı o an! Tankı aştı işçiler! Tank, selin ortasında kalan karataş gibi zavallı! Kara önlüklü genç işçi kadını yerden kaldırıyor nasırlı eller. Ayakta! İki eli iki yumruk. Binler haykırıyor.

Cağaloğlu Yokuşu'ndan aşağıya, denize doğru, bendini yıkmış seller gibi akıyoruz. Topkapı'dan, Surdışı'ndaki fabrikalardan toplanıp gelen, Şehremini'de asker bariyatını, şimdi de tanktan duvarı yarıp geçen işçilerde, insanlarda heyecan, coşku, sevinç...

İstanbul Vilayeti önünden geçiyoruz... Taksim'e ulaşmak için Galata Köprüsü'ne dönüyor nehrin yönü... Sağımızda deniz, solumuzda sıra sıra, kat kat binalar. Üstümüzde uçaklar. Arkamızda da tanklar. Önümüzde Galata Köprüsü. Fakat köprü açılmış! Unkapanı'na doğru ilerliyor yürüyüş kolu... ■